

El Joc de Santa Eulàlia

Descobreix els missatges secrets

Benvinguts al Joc de Santa Eulàlia.

prepareu-vos a viure una aventura pels carrers de la Ciutat tot cercant els missatges secrets que s'amaguen en els indrets on succeeix la llegenda de Santa Eulàlia de Barcelona.

Aquest joc de pistes està basat en el popular "geocaching".

Per descobrir els missatges secrets necessitareu el següent equip d'investigació:

La llegenda de Santa Eulàlia que la trobareu més avall.

Un bolígraf o llapis per omplir la carta "Salvem la llegenda" (descarregueu el "PDF" annexat) a mesura que aneu trobant els indrets i els missatges.

Un aparell GPS o bé un programa de cartografia com per exemple "Google maps" per introduir les coordenades de geolocalització.

Bones dosis de discreció per passar desapercebuts mai saps on poden ser els homes de Vilatrista. Ull!!!.

Procediments:

Llegiu detingudament la llegenda de Santa Eulàlia.

Introduïu les coordenades en un aparell de "GPS" o al "Google maps", copiant i enganxant.

Sortiu al carrer d'incògnit, que sembli que aneu a passejar, i deixeu-vos guiar pels vostres aparells o mapes.

Un cop localitzat el missatge secret, escriviu l' indret (Carrer, plaça, avinguda) i el missatge a la carta "Salvem la llegenda". **SI US PLAU NO US ENDUGUEU EL MISSATGE I TORNEU-LO ON L'HEU TROBAT UN COP LLEGIT I ANOTAT, TAMPOC OBRIU ELS RECIPIENTS, NO CAL.**

No comenceu la recerca al carrer sense prèviament haver pogut preparar els itineraris.

Quan tingueu la carta degudament plena la podeu dur a la Plaça de Sant Jaume des del divendres 10 de febrer a les 10 hores i fins diumenge 12 de febrer a les 21 hores, i introduir-la en la bústia que trobareu per tal de dipositar-la i poder optar als premis del sorteig que s'efectuarà el diumenge 12 de febrer a les 21:30 hores a la mateixa plaça.

Només s'admetrà aquelles cartes degudament complementades i només una carta per persona. Totes les altres (les repetides i les que no siguin vàlides) no podran participar en el concurs

NOTA: Les coordenades us aproximaran a l' indret i la pista al missatge secret.

LLEGENDES DE STA. EULÀLIA RECOLLIDES PER JOAN AMADES.

Introducció

En l'obra del Costumari Català, Joan Amades recopila diverses versions relacionades amb les llegendes que la cultura popular havia dedicat a Santa Eulàlia. El text que a continuació segueix està basat en el treball que l'any 1950 el folklorista va editar només que, a fi d'agilitzar-ne la lectura i apropar-lo al present Joc de Sta. Eulàlia, s'ha considerat oportú reescriure'l, això sí, intentant seguir de forma el més fidel possible bona part de les llegendes recollides per l'autor.

*Amadeu Carbó i Antoni Serés
Associació Cultural Joan Amades*

SANTA EULÀLIA

És patrona i filla de la ciutat de Barcelona. Ara bé, l'imaginari col·lectiu explica que va néixer a la llavors allunyada vila de Sarrià on hi havia una casa senyorial a tocar d'un indret anomenat *desert* en el qual, amb el pas dels anys, es va construir una capella tot aprofitant materials de la casa on havia viscut. O potser no va anar ben bé així? Perquè una altra llegenda argumenta que era de Barcino. Els progenitors, en veure que els buscaven ja que per aquells dies ser cristià no estava ben vist, consideraren encertat apartar la filla de les urpes de Dacià, que era un governant romà que tenia mala bava. Així que, a fi d'evitar afers peluts, els pares van dur la filla a una segona residència familiar però, a la llarga, els esforços no van ser satisfactoris. Llàstima! Anirem descobrint el per què.

Si una cosa distingia l'adolescent és que era de tarannà solidari. A tothora els pobres trucaven a la porta de casa i conten que mai no se'n tornaven sense rebre almoïna. Total, que tanta generositat va molestar els pares de la jove que en més d'una ocasió es van veure obligats a haver d'aixecar la veu per mirar de deixar les coses clares. D'aquí que, un dia que l'aspirant a santa portava la faldilla del vestit plena de pa per a donar a una pobra, el pare ensumant la gesta, va aturar-la i amb aire imperiós li preguntà què portava damunt. La donzella, esporuguida, digué que duia flors. El pare, sorprès, contemplà que així era. Miracle! I és que, de miracles, Santa Eulàlia en va fer uns quants i això que només va viure tretze anys!

Una altra feta que es comenta és que vora l'habitatge familiar, hi havia un pou amb aigua bona i fresca on el veïnat de la rodalia anava a poar. Un dia en què dues noïetes s'hi apropaven a cercar el líquid es trobaren amb el contratemps que s'havia eixugat. Temoroses, es ficaren les mans al cap perquè, com a tutor, tenien un home que a la mínima de canvi les castigava. Les noïetes, davant del temporal que els anava a caure, es van posar a plorar com unes magdalenes. I ves, el que són les coses, la donzella Eulàlia parà l'orella, s'apropà al pou i estengué un mantell sobre del brocal del qual brollà aigua que amb comoditat aprofitaren les noïetes per omplir cantirets. I ja en portem dos, de miracles!

Historietes relacionades amb aigües n'hi ha més. Hi ha qui s'esplaia dient que a partir d'aquella època els corrents subterrànies van sentir-se sotmeses a la voluntat de la santa amb tanta força que arribaren a formar un riu que alimentà els pous de la ciutat. Pescadors i gent de la mar ho coneixen i l'anomenen *el riu de sota* o *el riu de santa Eulàlia*. Poca broma, hi ha temporades que porta un corrent tan fort, que han d'anar en compte a navegar. Les rebesàvies se'n servien molt de l'aigua dels pous ja que les fonts escassejaven a ciutat. D'aquí que, quan se'ls eixugava, invocaven santa Eulàlia perquè els fes venir l'aigua així com també els escurapous o poetaires la tenien com advocada perquè tot rutllés com cal.

De retorn als afers relacionats amb la casa de la noieta, al costat d'aquesta hi havia un bosc frondós de xiprers. Un dia que s'hi passejava, se li aparegué un àngel, el qual li explicà que esdevindria santa i patrona de Barcelona. Per tal que quedés constància d'aquell comunicat, l'àngel va fer que els xiprers es transformessin en palmeres fet, força novetós a les contrades ja que en aquelles èpoques, ningú n'havia vist plantades. De la feta hi ha qui opina que totes les d'avui són descendents d'aquelles però, malauradament, el primerenc bosc de les palmeres es va perdre i, al seu lloc, hi ha uns arbres ufanosos al paratge conegut com a **(Indret núm 1)**.

Una pregunta: quan l'emperador Dioclecià decretà la persecució sense treva dels cristians, quants anys tenia l'Eulàlia? Fàcil, tretze! Decidida com era, va anar a parlar davant el cònsol Dacià per exposar que ja n'hi havia prou d'empaïtar cristians. Dacià, fet una fera, la tancà a la presó situada a l'antic Call. Posats a descriure la garjola, aquesta era ubicada al carrer de **(Indret núm 2)** on diuen que l'astre sol, avergonyit per haver servit aquell racó de món com a presó, mai més hi ha volgut entrar. Convidada a la reflexió, la noia fou requerida perquè abandonés la fe cristiana i, en veure que no desdeia, que no baixava del ruc, va ser condemnada a patir tretze martiris perquè, tretze, era el número d'anys que tenia. No falla, oi?

La descripció dels fets és empebrada. Pel que les llengües llargues expliquen, tot començà amb una tanda d'assots, de garfis i arpions fins a estripar les carns de la noia. Horrorós! però en veure que no defallia, la posaren de peus dintre d'un brasero ardent de foc pensant que així renunciaria a la religió i, com que no ho feia, fins i tot li encengueren amb foc els pits. Escandalós! Enfadats de la poca eficàcia del pla, els responsables del tractament manaren als botxins que li freguessin nafres i ferides amb pedra tosca per, després, ser ruixada amb oli bullent i rematar la cosa amb banys de plom fos. Ja es veu, no? Tota una bogeria! Doncs, feren curt perquè cap d'aquests martiris la pertorbava. Sulfuritzats per la resistència els capitosts l'ordenaren tirar dins d'una basa de calç viva perquè n'aprengué d'una vegada! No hi havia res a pelar, així que ofuscats, optaren per ficar-la nua dintre d'una bóta en la qual hi havia gran quantitat de bocins de vidre trencat, pedres cantelludes i claus de punxes eriçades. Fa mal d'imaginar, eh que sí? Doncs s'hi van haver d'esforçar un pèl més fent-la rodolar costa avall del carrer anomenat, a partir de llavors **(Indret núm 3)** en record, òbviament, de les salvatges tortures.

Per cert, quantes vegades recull la llegenda que rodolà carreró avall? Tretze! Ara bé, la descripció de mals propòsits no acaba aquí. Malferida, la portaren en un corral ple de puces on s'abonaren. De la vivència, la tradició popular escampà que les cuques en

aquest període de l'any són més grosses que durant la resta de mesos del calendari. Ah, piquen, i amb fúria! perquè diuen que són *les puces de santa Eulàlia*.

Més martiris! Amb calma i sense preses, passejant-la pels carrers de la ciutat tota nua, fou portada a suplici damunt d'una carreta de bous. L'objectiu era fer passar vergonya a la moxa però el cel, tot i fer primer un bon dia, va compadir-se i es posà a nevar per cobrir la nuesa de la jove vestida de borrallons de neu blanca i pura. Altre miracle! Continuem?

En matèria carcellera, guiada per un àngel que va acompanyar-la, s'escapà dels barrots. La fugida poc agradà a les autoritats que la cercaren fins a trobar i, a fi d'evitar reiterades fugides, no vacil·laren, li feren la feina! Sense embuts, segons descripció el sacrifici consistí a clavar-la en una creu en forma d'X, ja que penjada en aquesta posició les autoritats creien que passaria vergonya. La tradició assenyala diferents llocs del municipi on Santa Eulàlia fou clavada. La més argumentada parla del **(Indret núm 4)** on hi havia un dels portals de la ciutat que precisament duia el seu nom. Una làpida instal·lada a l'alçada d'un balcó de l'indret en qüestió recorda l'efemèride. Clar que, per crucificacions, hi ha qui diu que aquesta es dugué a terme a la **(Indret núm 5)** raó per la qual hi ha en record un monument.

Segons explica una tradició, així que va tancar els ulls, de la boca sortí l'ànima en forma de colom volant cap al cel. Hi ha però qui considera que fou un estol d'àngels els que s'emportaren el cos camí dels núvols com, també, una historieta resumeix que tan bon punt va finir, a la ciutat, hi va haver una de les nevades més sonades que mai s'hagin vist, cosa que provocà que els soldats que la custodiaven toquessin el dos, de la rasca que feia! Aprofitant la fugida, els pares enterraren la filla i, quan la tropa en fou conscient, començaren a cercar els parents per saber on dintre l'havien sepultada. No en tragueren l'aigua clara fet pel qual volgueren fer neteja selectiva de familiars però, ja se sap, mai plou al gust de tothom i aquesta vegada una tempesta de dimensions estratosfèriques els va fer aturar les intencions per després del xàfec. Badaren, els pares fugiren per cames. Ah, dit això afegí que en record del martiri, mai neva per la diada del 12 de febrer a Barcelona. Estarà bé consultar les estadístiques meteorològiques de la ciutat, oi?

En un altre sentit, hi ha veus que apunten que al dia següent de la crucifixió, uns cristians desclavaren el cos de la santa d'amagat per donar-li repòs en un lloc secret que no fou conegut fins temps relativament moderns al sepulcre a l'església de **(Indret núm 6)**. Descoberta la troballa, els habitants de la ciutat van creure que el cos no podia estar en millor indret que a la **(Indret núm 7)**, motiu pel qual fou organitzada una processó per traslladar les despulles. Quan això passà, les dimensions de la ciutat arribaven fins a l'anomenada llavors plaça del Foment o del Blat. Més enllà d'aquest espai no hi havia sinó raval.

Per cert, es veu que quan l'urna que conduïa el cos de la Santa Eulàlia arribà al nivell del carrer de la Tapineria, el taüt va fer-se tan pesat que els portadors del fèretre es veieren impossibilitats de sostenir-lo. Van fer esforços però fou endebades ja que el cos de la santa no seguia endavant. Les dotzenes de bisbes i magnats que l'acompanyaven van demanar a la gentada vinguda a processó que fessin oració

conjunta per demanar al cel que els volgués treure del mal pas. Mentre tothom de genolls a terra clamava misericòrdia i ajut, baixà un àngel a la terra que, amb un dit estès, assenyalà de manera insistent un dels canonges de la Seu que havien intervingut en els trasllat. Capcot i avergonyit, confessà que havia pres un dit del peu de la santa per tal de tenir-ne una relíquia. Amb cerimònia fou oberta l'urna que contenia el cos per retornar-li a lloc el dit que li mancava. De la feta, el fèretre va fer-se lleuger i la processó seguí l'itinerari. Santa Eulàlia no va voler entrar a la ciutat sense ser sencera! Més tard, en el punt on va passar el miracle, va aixecar-se una columna a tall de monument al cim del qual va posar-se la figura de l'àngel amb el braç estès i assenyalant amb el dit. El lloc va perdre el nom antic i va prendre el de Plaça de **(Indret núm 8)**.

Déu n'hi do, no? “Vinga”, a jugar de gust!

Claus per resoldre el Joc

Indret nº 1

Geolocalització: 41 24.224 2 06.857

Pista: Les informacions dels parcs son sempre interessants (Magnètic).

Informació addicional: A finals del segle XIX, l'any 1897, els pobles i municipis al voltant de Barcelona, foren annexionats a la ciutat, així formaren part de la mateixa, Les Corts de Sarrià, Gràcia, Sant Andreu del Palomar, Sant Gervasi de Cassoles , Sant Martí de Provençals, i Sants. Posteriorment s'annexionaren Horta, l'any 1904, i Sarrià, l'any 1921, al que anteriorment s'havia annexionat Vallvidrera, l'any 1892.

Indret nº2

Geolocalització: 41 22.887 2 10.511

Pista: Davant la santa, les pedres amaguen històries i secrets importants....

Informació addicional: La paraula “call” prové del llatí “callum”, que vol dir pas estret entre dues parets, o també podria tenir el seu origen en la paraula hebrea “Qahal” que vol dir comunitat. Els calls eren les zones habitades per persones de confessió jueva als països de parla catalana.

Indret nº3

Geolocalització: 41 22.967 02 10.500

Pista: Sota els peus de Santa Eulàlia

Informació addicional: La tradició barcelonina explica que els nostres rebesavis pujaven i baixaven tretze vegades aquesta baixada el dia de Santa Eulàlia, en record els tretze martiris que rebé la santa, amb un clar propòsit de cercar la protecció de la patrona barcelonina.

Indret nº 4

Geolocalització: 41 22.870 2 10.402

Pista: Les fonts eren molt importants a la Barcelona antiga.

Informació addicional: En aquests indret hi havia una de les portes que permetien l'accés a la Ciutat. Davant d'aquesta porta venedors ambulants i pagesos dels pobles i masies properes s'hi instal·laven amb la finalitat de vendre els seus productes, abans que la ciutat se sortís de les seves primeres muralles. Es feien fora de les muralles de la ciutat per estalviar-se l' impost d'entrada de mercaderies.

Indret nº5

Geolocalització: 41 22.767 02 09.950

Pista: La pedra que l'aguanta

Informació addicional: L'escultura de Santa Eulàlia que presideix l' indret és obra de Frederic Marés que la realitza l'any 1952 substituint així la que va ser esculpida l'any 1623 i que fou destruïda durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939)

Indret nº6

Geolocalització: 41 23.017 02 10.950

Pista: Al fossar no es pot jugar a pilota (Magnètic)

Informació addicional: La tradició explica que el cos de Santa Eulàlia va ser enterrat a Santa Maria de les Arenes ubicació actual de la Basílica de Santa Maria del Mar. El fossar de les Moreres era el cementiri d'aquesta parròquia i ha passat a la història per ser un dels fossars que va acollir les despulles dels barcelonins que van defensar la Ciutat del setge de 1714.

Indret nº 7

Geolocalització: 41 23.017 02 10.550

Pista: Davant la porta de Santa Eulàlia l'escultor signa la seva obra

Informació addicional: El tretze és un número eulalienc. Tretze son els martiris que va rebre, tretze son els anys que tenia i tretze és el nombre d'oques que en honor a la patrona de Barcelona guarden el claustre de la Catedral de Barcelona.

Indret nº8

Geolocalització: 41 23.033 02 10.700

Pista: Dues germanes bessones, aguanten la casa de l'àngel.

Informació addicional: Aquest indret era conegut antigament com la Plaça del Blat ja que era un dels llocs on es comerciava amb aquest cereal tan important en l'economia barcelonina de l'època.